

Sundsvall kommun
skolan@sundsvall.se
roger.engstrom@sundsvall.se

2023-06-02

1 (21)

Dnr SI-2023:937

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning på
Sundsvalls gymnasium, enhet Hedbergska 2 i
Sundsvalls kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sundsvalls gymnasium, enhet Hedbergska 2 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de ämnesplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetsätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Sundsvalls gymnasium, Hedbergska 2 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn med stöd av personal och elever skapar struktur i jämställdhetsarbetet på skolenheten och vinnlägger sig om att det också finns med i det systematiska kvalitetsarbetet.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver uppmuntra lärare att dela med sig av framgångsrika metoder för att skapa mer variation och stimulans i undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tydligare styra arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning genom att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **29 mars, 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till Skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen dnr SI-2023:937 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Sundsvalls gymnasium, Hedbergska 2 leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn arbetar aktivt för att skaffa sig en aktuell bild av hur verksamheten vid skolenheten fungerar i syfte att vidta åtgärder för att utveckla den. Det gör rektorn genom återkommande uppföljningar och analyser tillsammans med elever och personal. Rektorn arbetar effektivt för att leda och organisera det pedagogiska arbetet vid skolenheten, bland annat genom att skapa goda förutsättningar för lärarna inom skolenheten att samverka i regelbundna träffar varje vecka. Arbets- och förhållningssätt är tydliga vid skolenheten och är väl förankrade i personalgruppen, vilket skapar god kontinuitet i verksamheten. Granskningen visar dock att jämställdhetsarbetet inte är ett strukturerat område på skolenheten. Även om det enligt både elever och lärare är ett område som behandlas ibland och naturligt i de olika kurserna, finns det ingen egentlig strategi eller övergripande planering över hur jämställdhetsarbetet ska medvetandegöras i verksamheten.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn arbetar aktivt för att skaffa sig en aktuell bild av hur verksamheten vid skolenheten fungerar i syfte att kunna vidta åtgärder för att utveckla den. Det gör rektorn genom täta avstämningar och kontakter med såväl lärare som elever. Rektorn gör lektionsbesök hos alla lärare och ger återkoppling. Rektorn pratar också med elever om deras upplevelse om undervisningen i samband med lektionsbesöken, men också i regelbundna programforum där alla klasser inom enheten är representerade.

Lärarna gör vid terminsslut analyser över sina respektive kurser. Rektorn analyserar resultaten på övergripande nivå tillsammans med lärarna och elevhälsan. Analyserna ger bra information liksom även den analys av hälsosamtalen som skolsköterskan bidrar med. Utifrån dessa analyser görs en prioritering av vilka åtgärder som behövs. Detta läsår sätts exempelvis insatser in kring läsförståelse och att tidigt upptäcka och hitta orsakerna till elevernas frånvaro.

Analyser av statistik kring elevfrånvaro och kursbetyg visar, enligt rektorn, att elevernas närvaro har en avgörande betydelse i de resultat som skolenheten får. Om eleverna är på plats och deltar i undervisningen klarar de kurserna. Elever med hög frånvaro tenderar att halka efter i kurserna och det är svårt att ge stöd när eleverna inte är på plats i skolan. Kartläggningar visar att frånvaroproblematiken inte är skolrelaterad utan handlar mycket om elever som mår dåligt och ibland att de prioriterar arbete framför skolan. Ett gemensamt arbete pågår för hela Hedbergsska skolområdet för att ta fram en elevhälsoplan och implementera en gemensam frånvarorutin och förtydligande av de förebyggande och främjande insatserna.

Rektorn framhåller att det råder ett gott arbetsklimat vid skolenheten där man kan prata öppet om såväl framgångsfaktorer som om sådant som inte fungerar och som är utmaningar.

Varje månad begär rektorn in prognoser över elevernas kunskapsutveckling från varje lärare och kurs. Prognoserna är ett viktigt redskap för att få en bra överblick över såväl kunskapsutvecklingen i alla kurser som klasser och enskilda elever. Prognoserna gör det lätt att på ett snabbt och överskådligt sätt få syn på trender på gruppnivå men ger också indikationer på hur lärarna tänker kring bedömning och betygsättning. Verktuget skapar en dialog kring den löpande undervisningen och bedömningen. Även om lärarna kan uppfatta prognosarbetet som betungande ibland, inser de att det är ett verkningsfullt verktyg för att rektorn, elevhälsan och lärarna ska kunna följa hur det går för eleverna. Detta för att snabbt kunna vidta de åtgärder som behövs. Rektorn uttrycker dock en önskan om att huvudmannen skulle kunna förse skolenheterna med bättre övergripande statistik, för att underlätta analysen och tydligare kunna se trender på programnivå, exempelvis i de gymnasiegemensamma kurserna.

Skolenheten uppvisar goda kunskapsresultat. Av Skolverkets statistik framgår att vid skolenhetens enda program (ekonomiprogrammet) har 89 procent av eleverna lämnat gymnasieskolan år 2022 med gymnasieexamen inom tre år. Det är den högsta andelen av samtliga program på Sundsvalls gymnasieskola och även det bästa resultatet för ekonomiprogrammet sett över de senaste nio åren. Även när det gäller andelen elever som är behöriga till högskola och den genomsnittliga betygspoängen är noteringarna för år 2022 de högsta under de nio senaste åren.¹

Ledning och organisation

Av granskningen framgår att rektorn arbetar effektivt för att leda och organisera det pedagogiska arbetet vid skolenheten. Det finns goda förutsättningar för lärarna inom

¹ Av Skolverkets statistik framgår för Sundsvalls gymnasium och ekonomiprogrammet att andelen elever som år 2022 var behöriga till högskola var 95 procent, vilket är den högsta andelen på de senaste nio åren. År 2022 var den genomsnittliga betygspoängen 14,9, även det den högsta noteringen under de senaste nio åren. Motsvarande resultat för kommunala huvudmän i riket visar att andelen med högskolebehörighet uppgår till 93 procent och att den genomsnittliga betygspoängen är 14,8.

skolenheten att samverka i regelbundna träffar varje vecka. Tiden används för möten av olika slag och behandlar aktuella frågor samt utvecklingsarbete utifrån enhetens utvecklingsmål. Utvecklingsarbetet sker i arbetslag, ämneslag och årskursvis. Elevhälsan deltar utifrån aktuell frågeställning och rektorn leder dessa möten.

Elevhälsan har träffar en gång i veckan tillsammans med rektorn och lärare kan delta utifrån aktuella elevfunderingar. I detta forum behandlas det som är aktuellt på programmet, främjande och förebyggande insatser, elevfrånvaro och aktuella elevärenden. Inom skolområdet Hedbergiska finns möjlighet vid ett par tillfällen per termin att träffas i ämneslag, det vill säga med lärare från andra skolenheter och program vid Hedbergiska. Inom ekonomiprogrammet har rektorn också skapat ytterligare träffar i ämneslag med fokus på SKA-arbetet. Utöver detta finns flera övergripande grupsammansättningar för Sundsvalls gymnasieskola där ekonomiprogrammet deltar med representanter, såsom i IT-råd och nolltoleransteam.

Av intervjuer framgår att samverkan sker dagligen under informella former. Alla lärare på skolenheten är behöriga och lärarna har lång yrkeserfarenhet. Det är låg omsättning på personal och lärarna uttrycker att de känner en stolthet över skolan och programmet. När nya medarbetare anställs får de en planerad introduktion. Arbets- och förhållningssätt är tydliga vid skolenheten och är väl förankrade i personalgruppen. Det finns en tydlighet i organisationen som skapar god kontinuitet i verksamheten.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att jämställdhetsarbetet inte är ett strukturerat område på skolenheten. Även om det enligt både elever och lärare är ett område som behandlas ibland och naturligt i de olika kurserna, finns det ingen egentlig strategi eller övergripande planering över hur jämställdhetsarbetet ska medvetandegöras i verksamheten. Elevhälsan pratar om det i klasserna utifrån likabehandlingsplanen och diskrimineringsgrunderna när de gör klassrumsbesök några gånger per år. I analysarbetet lyfts alltid skillnaderna i kunskapsresultat mellan män och kvinnor, där kvinnorna överlag har bättre resultat, även om skillnaderna inte är stora. Lärarna säger att de ofta och informellt diskuterar hur de ska stimulera och motivera männen att förbättra sina resultat och inte nöja sig med ett E i betyg.

Skolan gör egna enkäter för att fånga elevernas mående, men där analyseras inte resultaten ur ett jämställdhetsperspektiv. Inte heller i sammanställningen och analysen

av elevernas hälsosamtal görs någon reflektion ur ett jämställdhetsperspektiv. Av Skolinspektionens enkät framgår att kvinnorna på alla frågeområden är mindre nöjda än vad männen är. Det är ett faktum som inte har diskuterats bland personalen. I intervjuer med elever och personal framhålls dock som en trolig förklaring att kvinnor överlag ställer högre krav både på sig själva och på skolans verksamhet än vad män gör. Av skolenkäten framgår också att den pedagogiska personalen har skattat frågeområdet "Jämställdhet" betydligt lägre än vad som är fallet hos den pedagogiska personalen vid de skolenheter som deltagit i skolenkäten vid samma tillfälle.³ På frågan "I vilken utsträckning arbetar skolan för att främja jämställdhet i undervisningen?" uppgår indexvärdet för Hedbergiska till 5,4 medan det för samtliga medverkande skolenheter är 7,3.

Av intervjuerna framgår att det inte är vanligt inom ekonomiprogrammet att man ser skillnader i lärarnas attityder och förhållningssätt gentemot elever av olika kön. Det finns hos både elever och lärare stor tolerans för olika könstillhörigheter. Lärare uttrycker ändå att det kan behövas ett mer övergripande arbete för att skapa medvetenhet om dessa frågor och fundera över om det finns skillnader i förväntningar. Rektorn ser också ett behov av att prata genusfrågor då det kan finnas en tuffare jargong i vissa sammanhang, exempelvis bland eleverna inom NIU (nationell idrottsutbildning).

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn med stöd av personal och elever skapar struktur i jämställdhetsarbetet på skolenheten och vinnlägger sig om att det också finns med i det systematiska kvalitetsarbetet.

² Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever och pedagogisk personal och genomförs löpande med en tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1–10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. En jämförelse mellan mäns och kvinnors uppfattningar visar inom alla frågeområden att kvinnorna är mindre nöjda än männen.

³ Sammantaget för frågeområdet *Jämställdhet* framgår att indexet för Hedbergiska enhet 2 är 6,7 medan det för samtliga medverkande skolenheter är 8,3.

Skolinspektionens granskning visar att skillnader i resultat mellan könen uppmärksammas men att de resultaten och resultaten av elevernas upplevelse av skolsituationen och tryggheten inte analyseras ur ett könsperspektiv. Det finns förvisso inslag i undervisningen som tar upp frågor om jämställdhet mellan könen. Arbetet sker dock mer på enskilda lärares initiativ i vissa kurser och leds endast i begränsad omfattning av rektorn.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Utbildningen ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv.⁴

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att ta ett tydligare grepp om ledningen och planeringen av skolans jämställdhetsarbete. Rektorn behöver försäkra sig om att jämställdhetsperspektivet finns med i lärarnas behandling av kursernas centrala innehåll och att lärarna tar tillvara de möjligheter som finns att undervisa om jämställdhet. För att arbetet ska vara strategiskt behöver personal och elever vara delaktiga och det behöver finnas en plan för hur personalen kan få hjälp och inspiration i form av kompetensutveckling inom området för att kunna spegla jämställdhetsperspektivet i undervisningens innehåll. Skolans arbete och strategier behöver också följas upp löpande och omprövas för att rektorn ska kunna försäkra sig om att de ger avsedd effekt. För att få stöd i arbetet med att utveckla skolans jämställdhetsarbete kan rektorn med fördel ta hjälp av Skolverkets stödmaterial *Leda jämställdhetsarbete*⁵.

⁴ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11), 1. Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper

⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/vardegrund-och-arbetsmiljo/leda-jamstalld-hetsarbete>

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Av granskningen framgår att undervisningens innehåll och arbetssätt överlag är anpassat till aktuell elevgrupp. Lärarna är i de flesta fall lyhörda för elevernas synpunkter och eleverna får möjlighet att tycka till, vanligen i slutet av kurser, men också under kursens gång om hur de har upplevt undervisningen, vad som har fungerat bra och vad de vill ändra på. Eleverna ges vanligen ett aktivt lärarstöd och det finns en tydlig struktur i undervisningen. Det varierar dock huruvida undervisningen är varierad och stimulerande för eleverna.

Utmaningar och motivation utifrån elevers förutsättningar

Av granskningen framgår att undervisningens innehåll och arbetssätt överlag är anpassat till aktuell elevgrupp. Eleverna har antagits till programmet med höga meritvärden från grundskolan. De är överlag högpresterande och lärarna har höga förväntningar på att de ska lyckas i sina studier. Lektionsinnehållet är oftast detsamma för alla elever, men det finns alltid extrauppgifter att ta till när eleverna är klara med en uppgift. Att eleverna får återkoppling på genomfört arbete och får uppmuntran att nå längre är i sig stimulerande och en utmaning för dem. Lärarna berättar att de frågar eleverna vilket betyg de satsar på för att kunna "peppa" eleverna på rätt sätt, till exempel när det gäller elever som bara siktar på ett E när de har kapacitet att nå längre. Elevernas uppfattning är att det inte är många som har bett om mer utmanande uppgifter, även om många är ambitiösa och vill nå så långt som möjligt. De säger att lärarna absolut skulle hjälpa till att nå ett högre betyg om det är vad man siktar på.

Granskningen visar att det finns en organisation på skolenheten för att eleverna ska kunna få stöttning i olika kurser. Det bygger på att eleverna själva under ett pass i veckan kan söka upp den lärare de behöver hjälp av eller att lärarna erbjuder elever stötid utanför schemat. För NIU-eleverna planeras för att ge läxhjälp digitalt eftersom

de eleverna ofta är bortresta på träningsläger och tävlingar. Enligt rektorn behövs också insatser när det gäller anpassningar av undervisningen i matematik. Resultaten är inte bra, vilket också framgår av resultaten på de senast genomförda nationella proven i matematik⁶. Ofta är lösningen att eleverna behöver mer tid, men enligt rektorn kan det likaväl handla om lärmiljön, att se specialpedagogen som en resurs och använda den kompetensen på rätt sätt.

Elevernas medverkan

Granskningen visar att lärarna i de flesta fall är lyhörda för elevernas synpunkter. Eleverna får möjlighet att tycka till, vanligen i slutet av kurser, men också under kursens gång om hur de har upplevt undervisningen, vad som har fungerat bra och vad de vill ändra på. Eleverna kan ibland påverka hur de ska arbeta, men sällan innehållet i undervisningen. En lärare uttrycker också att många elever har dåliga erfarenheter från tidigare studier när det gäller till exempel grupparbeten och vill därför hellre ha genomgångar och instuderingsfrågor. Det kan, enligt läraren, vara svårt att låta eleverna påverka planeringen av innehållet då de inte har helhetsbilden av vad som ingår i kursen. Andra lärare berättar att eleverna får vara med och påverka till exempel val av litteratur, redovisnings- och examinationsformer. De goda relationerna mellan lärare och elever gör att eleverna törs säga vad de tycker. Lärarna försöker möta elevernas önskemål men vissa saker är, enligt lärarna, inte förhandlingsbara. Även rektorn är lyhörd för elevernas synpunkter på verksamheten i de programforum som hålls regelbundet och där representanter från programmets alla klasser ingår. Rektorn gör också intervjuer med ett urval elever i samband med de lektionsbesök han gör hos lärarna. Eleverna uttrycker i intervjuer att det är lätt att få kontakt med rektorn och att han ofta besöker den del av skolan där programmet har sina lektioner.

Av granskningen framgår också att eleverna överlag ges goda möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande. Det finns utrymme i de olika kurserna för eleverna att reflektera

⁶ Av Skolverkets statistik framgår resultatet på det nationella provet i kurserna Matematik 2b och 3b vårterminen 2022 för ekonomiprogrammet på Sundsvalls gymnasieskola. Det visar att andelen elever som fått provbetyget F uppgår till 39 procent och att andelen som fått E uppgår till 45 procent i Matematik 2b. Det genomsnittliga provbetyget är 6,6. För kursen Matematik 3b visar statistiken att 15 procent av eleverna har fått ett F i provbetyg medan 48 procent har uppnått ett E, 24 procent ett D och 13 procent ett C. Det genomsnittliga provbetyget är 9,7. En jämförelse av resultaten för samma prov i riket visar att det genomsnittliga provbetyget i riket för kursen Matematik 2b är 7,8 och för kursen Matematik 3b är 8,0.

över frågor som inte har ett givet svar och på så sätt också fundera över sina egna ställningstaganden.

Variation, stimulans och struktur i undervisningen

Granskningen visar att det finns en tydlig struktur i undervisningen, men att det varierar huruvida den är varierad och skapar stimulans hos eleverna. Det skiljer sig mellan kurser och lärare, vilket framgår av både intervjuer och observationer. Vissa lektioner kan vara både varierade och stimulerande för eleverna, medan andra lektioner i vissa kurser ofta följer samma mönster – genomgång, eget arbete och någon form av redovisning. Eleverna uttrycker i intervjuer att det kan bli långtråkigt och enformigt. De säger att det är lätt att tappa fokus när genomgångarna blir för långa, även om vissa elever också uppfattar det som det mest effektiva sättet att ta sig an kursinnehållet.

I intervjuer med lärarna framgår att de uppfattar att eleverna är studiemotiverade och målinriktade och att eleverna därför snarare väljer bort möjligheterna att göra studiebesök eller andra externa inslag för att vidga vyerna. Vissa lärare har uppfattningen att den tid som erbjuds för de olika kurserna behövs för att allt centralt innehåll ska hinna med och att det är mest effektivt att lägga upp lektionerna med genomgångar och eget arbete. Det gör också att samverkan mellan olika kurser inte blir av i den utsträckning som lärarna önskar, dels för att tiden behövs för att hinna med kursinnehållet, dels för att tiden inte finns för samplanering med kollegor. Lektionerna är ofta långa, vilket är en konsekvens av att skolan har blivit trångbodd på grund av ökat elevantal. En lärare uttrycker det som att "schemat styr pedagogiken istället för tvärtom".

Eleverna berättar i intervjuer om lärare som är duktiga på att skapa variation och stimulans under lektionerna. Det kan handla om intressanta diskussioner som fångar elevernas intresse eller att vissa lektioner också innehåller en del praktiska inslag som bidrar till variation. Vissa lärare varierar arbetsätten, men det kan även handla om så små insatser som att lärarna lägger in korta pauser som bensträckare under långa lektioner eller bara att de förvarnar att "nu kommer vi att ha en ganska lång genomgång" så att eleverna är förberedda på det. Det varierar mellan olika ämnen vilka som inbjuder till variation. Till exempel är, enligt eleverna, lektioner i språk och naturkunskap oftare mer varierade än i juridik och matematik. Några lärare säger i intervju att eleverna ofta kan välja själva hur de vill arbeta för att lösa uppgifter. Det kan vara att se på en film eller läsa en bok, arbeta enskilt eller i par eller grupp för att lösa uppgifter. Någon lärare uttrycker också att eleverna gärna frågar efter variation, men ändå oftast vill att läraren ska bestämma. Eleverna har, enligt läraren, inte så mycket åsikter om planering och dessutom tycker de inte lika och då är det bättre att läraren bestämmer. Av Skolinspektionens enkät framgår att eleverna inom frågeområdet "Stimulans" skattar

frågan "Tycker du att lärarna varierar lektionerna så att ni får arbeta på olika sätt?" till ett indexvärde på 4,9. Indexvärdet för samtliga medverkande skolenheter är 5,5. På frågan "Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?" svarar 78 procent av eleverna antingen "ibland" eller "sällan", medan 14 procent svarar "ofta".

Granskningen visar vidare att eleverna i de flesta fall ges ett aktivt lärarstöd. Eleverna i år 3 uttrycker i intervju att lärarna "verkligen bryr sig och att de verkligen vill att eleverna ska lyckas". Lärarna är flexibla och hjälper till, men det ligger också på eleverna själva att ta ansvar och be om hjälp vid behov. En viss skillnad kan märkas i intervjuerna med eleverna i år 1 och 2, där de uttrycker att det kan finnas en viss tvekan hos elever att be om hjälp, därför att läraren ibland ber eleven ställa den fråga hen har inför hela klassen. I matematik till exempel är det många som vill ha hjälp och då hinner inte alltid läraren vara till hands för alla som behöver hjälp. Under de observationer som Skolinspektionen genomfört har dock lärarna gått runt i klassrummet när eleverna har jobbat själva och hjälpt till vid behov. Intrycket är ändå att eleverna arbetar på under tystnad och det var inte många som påkallade lärarnas uppmärksamhet eller till synes behövde lärarens hjälp. Eleverna säger också att de i de flesta ämnen, förutom i matematik, är rätt självgående och löser uppgifterna på egen hand.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver uppmuntra lärare att dela med sig av framgångsrika metoder för att skapa mer variation och stimulans i undervisningen.

Granskningen visar att undervisningen vid skolenheten är målinriktad och strukturerad, även om undervisningen under vissa lektioner skulle kunna erbjuda en ett större mått av variation mellan olika arbetssätt och arbetsuppgifter. Lektionerna kan ibland upplevas som enformiga och långtråkiga, med alltför långa genomgångar som leder till att eleverna kan bli ofokuserade.

Av läroplanen framgår att läraren i sin undervisning ska stärka varje elevs självförtroende och vilja och förmåga att lära samt skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande. Läraren ska organisera arbetet så att eleven utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt så att eleverna får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Eleverna ska uppleva att kunskap är

meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.⁷ Rektorn har också ett särskilt ansvar för att lärare och annan personal får möjligheter till kompetensutveckling och att de ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen. Rektorn har vidare ansvar för att samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier.⁸

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att uppmuntra lärarna att dela med sig av framgångsrika metoder för att skapa variation och stimulans i undervisningen för eleverna. Det innebär att ta vara på de goda exempel som finns på skolan av sådan undervisning och sprida den praktiken till fler lärare. Lärare kan inspirera varandra, men också ges möjlighet till kompetensutveckling för att få inspiration och hitta sätt att fånga och bibehålla elevernas intresse i undervisningen. Rektorn kan också arbeta för att lärare ska kunna planera för ämnesövergripande samverkan i syfte att skapa såväl variation och stimulans som helhet i undervisningen för eleverna.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Av granskningen framgår att skolenheten arbetar kontinuerligt för att studiemiljön ska vara lugn och trygg och att det ska råda studiero på lektionerna. Lärarna arbetar för att skapa goda relationer med eleverna. Elevhälsan och elevcoachen är tillgängliga och finns alltid till hands för eleverna. Rektorn vinnlägger sig om att fånga elevernas

⁷ Läroplan för gymnasieskolan, avsnitt 2.1 och 2.3

⁸ Läroplan för gymnasieskolan, avsnitt 2.6 Rektors ansvar

synpunkter på skolverksamheten i regelbundna programråd och dagliga samtal med elever.

Arbete för att skapa studiero

Av granskningen framgår att skolenheten arbetar kontinuerligt för att studiemiljön ska vara lugn och trygg och att det ska råda studiero på lektionerna. Både lärare och elever behandlar varandra med respekt och det är lugnt i klassrummen, vilket bekräftas i både observationer och intervjuer. Eleverna säger att alla lektioner är lugna, att man som elev visserligen ibland kan tappa fokus, men det är ingen som stör andra.

När eleverna börjar i år 1 är lärarna noggranna med att använda sig av bestämda platser i klassrummen. Detta för att eleverna ska vänja sig vid att arbeta med alla i klassen. Lärarna samlar in mobiltelefoner i början av lektioner och eleverna förefaller vara vana vid det och lämnar sina mobiler utan protester. Lärarna säger också att det är hög arbetsmoral bland eleverna och tiden ägnas åt undervisning. Det råder god disciplin och inget stök. En lärare säger att hen inte har "behövt höja rösten på flera år". De äldre eleverna är goda förebilder för de yngre och det finns samsyn kring de regler som finns vid skolan.

Arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar vidare att skolenheten arbetar på flera sätt för att skapa och upprätthålla en trygg skolmiljö. Lärarna är, enligt rektorn, duktiga på att ta sig an nya elever och bygga goda relationer. När elever i år 1 börjar får de "smygstarta" på skolan innan de äldre kommer åter, just för att få bekanta sig i lugn och ro. Man gör många "lära-känna-övningar" under första året men skolan arrangerar även gemensamma träffar för alla årskurser på programmet.

Elevhälsan inklusive studie- och yrkesvägledaren är på både uppstarts dagar och programdagar. Det är lätt att få kontakt med elevhälsan då de finns på skolan alla dagar. Det finns också en tydlig struktur kring arbetet med planen mot kränkande behandling och elevhälsan är återkommande ute i klasserna och pratar om den. Dessutom finns en elevcoach som arbetar aktivt och uppsökande och bidrar med både glädje och värme, enligt både lärare och elever. Hon tar ett stort ansvar, sprider glädje och hjälper och stöttar elever när så behövs.

Skolans egen trygghetsenkät omfattar hela skolan och blir på så sätt inte representativ för just denna skolenhet Hedbergiska 2. Av enkätresultaten framgår att 90 procent av eleverna upplever sig vara trygga på skolan och 70 procent upplever studiero. Inför

kommande läsår kommer resultaten att delas upp programvis och därför bli mer representativt för just ekonomiprogrammet. Av Skolinspektionens enkät framgår för skolenheten att eleverna i år 2 har skattat frågeområdet "Trygghet" något högre än vad som är fallet för samtliga medverkande skolenheter. Samma förhållande gäller också för skattningen av frågeområdet "Studiero".⁹ Avseende såväl frågeområdet "Förhindra kränkningar" som "Elevhälsa" har eleverna vid Hedbergska 2 skattat dessa betydligt högre än samtliga medverkande skolenheter.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 22-25 a §§ skollagen

8 kap. 2-3 och 3 f §§ gymnasieförordningen

Gy11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn följer upp lärares bedömning och betygssättning och ger i viss mån lärarna förutsättningar att tillsammans kvalitetssäkra sin betygssättning. Arbetet är dock inte i tillräcklig grad strukturerat och diskussioner om betyg och bedömning sker ofta mer informellt och inte under strukturerade former.

Rektorns uppföljning och analys av bedömning och betygssättning

Granskningen visar att rektorn till viss del följer upp lärares bedömning och betygssättning. Rektorn är relativt ny som rektor för skolenheten och avser nu i slutet av läsåret när betygen är satta att mer grundligt analysera betygssättningen. Det finns

⁹ Skolenkäten visar på frågeområdet *Studiero* ett index på 6,5 jämfört med indexet för samtliga medverkande skolenheter på 6,4. För frågeområdet *Trygghet* är indexet 8,8 jämfört med samtliga medverkande skolenheter på 8,7. Frågeområdet *Förhindra kränkningar* har 7,2 jämfört med samtliga medverkande skolenheter på 6,3 och frågeområdet *Elevhälsa* har 7,5 jämfört med samtliga medverkande skolenheter på 6,7.

dock goda möjligheter för rektorn att följa lärarnas bedömningar i det prognosarbete som rektorn har infört under läsåret. Prognoserna görs en gång i månaden och ger utöver bilden av elevernas kunskapsutveckling även utrymme för rektorn att reflektera tillsammans med lärarna om hur de ser på bedömning och betygsättning.

Rektorn har identifierat att betygen i de högre kurserna i matematik sticker ut med ett stort antal F. Likaså har rektorn också uppmärksammat att en grupp elever har många F och att det samvarierar med hög frånvaro. Rektorn har initierat diskussioner med lärarna för att finna förklaringar till varför det ser ut så. Utöver detta har rektorn också uppmärksammat att kvinnor överlag har högre betyg än män.

De nationella proven är viktiga inslag i rektorns analyser och Skolverkets jämförelse av resultat på nationella prov och betyg visar att provresultaten överensstämmer i högre grad med satta betyg på enheten Hedbergiska 2 än vad som är fallet i riket och i Sundsvalls gymnasium som helhet.¹⁰ Rektorn för också i sina samtal med lärarna en dialog om hur de kvalitetssäkrar sina betyg.

Lärarna uttrycker en farhåga för att de på Hedbergiska, där alla lärare är behöriga och legitimerade, är strängare än på andra skolor när det gäller betygsättning och att det kan få negativa konsekvenser för eleverna när de ska söka vidare till attraktiva utbildningar i konkurrens med elever från andra skolor där betygsättningen inte är lika sträng. Lärarna säger i intervju att det aldrig har funnits ett tryck på lärarna att sätta höga betyg och att de "verkligen inte vill bli anklagade för att sätta glädjebetyg".

Förutsättningar för likvärdig bedömning och betygsättning

Granskningen visar att rektorn i viss mån ger lärarna förutsättningar att tillsammans kvalitetssäkra sin betygsättning, men att arbetet inte i tillräcklig grad är strukturerat. Diskussioner om bedömning och betygsättning sker ofta men informellt i olika

¹⁰ I kursen Matematik 3b är andelen elever med ett högre betyg än provresultatet 13 procent på Hedbergiska 2 medan andelen i riket är 29 procent. I Matematik 2b har 29 procent av eleverna fått ett högre betyg jämfört med riket där andelen är 31. Skillnaden är än större jämfört med Sundsvalls gymnasium som helhet, där 42 procent av eleverna har fått ett högre betyg än vad provresultatet visade. I Svenska 3 har 28 procent av eleverna på Hedbergiska 2 fått ett högre betyg jämfört med 38 procent i Sundsvalls gymnasium som helhet och 32 procent i riket.

lärargrupper, ibland även på ämneslagsträffar. Lärarna har ett tätt samarbete med varandra och för samtal om bedömningar av elevarbeten, vanligen för att de delar arbetsrum och kan ta hjälp av varandra vid svårbedömda fall. I några kurser används också samma prov i olika klasser. Ibland rättar en lärare alla prov just för att åstadkomma likvärdighet i bedömningar. Nationella prov används som ett verktyg för att kvalitetssäkra betygen och arbetet med prognoserna har också lett till fler diskussioner om bedömning och betygsättning.

Lärarna säger att det tidigare har funnits ett visst ointresse bland rektorer på Hedbergsska att låta lärarna sambedöma nationella prov, men att skolenhetens nya rektor har visat insikt i det behovet och har planer på att genomföra detta. Det finns en förväntan om sambedömning i ämnen där det ges nationella prov. I övriga ämnen och kurser sker sambedömning mer informellt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tydligare styra arbetet med likvärdig bedömning och betygsättning genom att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Granskningen visar att rektorn följer upp lärarnas bedömning och betygsättning. Det sker också viss samverkan mellan lärare när det gäller bedömning och betygsättning, men den sker mer informellt och ostrukturerat. När det gäller ämnen och kurser med nationella prov finns en viss struktur, men i övriga ämnen och kurser saknas tydliga riktlinjer för hur samverkan ska gå till.

Betygsättning är en komplex praktik och för att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygsättning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygsättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland be-

höver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.¹¹

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att se över de förutsättningar lärarna har för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning och vilka metoder de använder för detta arbete. Utifrån kartläggningen bör rektorn styra ett mer skolövergripande arbete där alla lärare får förutsättningar att tillsammans med andra lärare diskutera bedömning och betygssättning. Detta genom att ge ännu tydligare riktlinjer för hur arbetet ska organiseras och vilka metoder som kan användas för att kvalitetssäkra bedömningarna och betygssättningen även i de ämnen där det inte finns nationella prov. Det innebär också att rektorn bör arbeta för att få till en organisation där lärare från olika skolenheter kan mötas för att diskutera sådana frågor. Att lärare har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att tolka betygskriterierna i relation till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av utredaren Mattias Ryd.

I handläggningen av ärendet har undervisningsrådet Agnetha Burström (föredragande) samt även undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström och utredaren Eva Ahlman medverkat.

¹¹ Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning, s 23.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Nio lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med förstelärare och arbetslagsledare.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier, de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i betygssättningen? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25–27 april, 2023. Besöket genomfördes av undervisningsråden Veronica Bonivart Säfström och Agnetha Burström.

Sundsvalls gymnasium enhet Hedbergska 2 är en av nio skolenheter inom Sundsvalls gymnasium. Fem enheter rymms inom Hedbergska och fyra enheter inom Västermalm. Enheten bedriver verksamhet inom ekonomiprogrammet och har cirka 350 elever fördelade på fyra paralleller i varje årskurs. Inriktningarna är ekonomi och juridik. Läsåret 2022/23 är antalet elever i inriktningen ekonomi 155 och i juridik 78. Andelen kvinnor uppgår till 85 procent i juridik-inriktningen medan 39 procent av eleverna i ekonomi-inriktningen är kvinnor.

Läsåret 2021/22 lämnade 95 procent av eleverna skolan med gymnasieexamen och grundläggande behörighet till högskola. Det är den högsta andelen under de senaste fem åren. Den genomsnittliga betygspoängen var 15,2. För övriga resultat hänvisas till Skolverkets officiella statistik <https://siris.skolverket.se/>